

Fødsler i Danmark: Hvad skete der fra 1987 til 1991...?

Nogle observationer om årstidsvariationen i antallene af fødsler

Forfatter	Ulrik Gerdes = ulrik-gerdes.dk
Dato	07-08-2018
Status	Version 2.0
Historik	Den første version af et dokument om emnet blev publiceret den 01-08-2018, men se dog også dette dokument fra 2016.

Denne anden version indeholder en mulig forklaring på et besynderligt skift i årstidsvariationen. Der er også ændret lidt i sproget m.m. rundt omkring.

Resumé Der indtraf mellem 1987 og 1991 et besynderligt (mystisk, pudsigt) skift i den reproduktive andel af den danske befolknings valg med hensyn til *hvornår* på året de helst ville have børn: Fra marts måned til juli måned.

Der er fundet en mulig (sandsynlig) forklaring på skiftet.

Indhold

Baggrunden for denne analyse	1
Data & metoder	2
En gåde...!	2
Hvad kan dette skift (ryk) skyldes?.....	3
Ændringer i de absolutte antal fødsler?.....	3
Andre usandsynlige forklaringerne	4
Men hvad så med...?	4

Baggrunden for denne analyse

Jeg har altid været meget fascineret af demografiske data, og især de helt grundlæggende vedrørende fødsler, dødsfald, populationsstørrelser og køns- og aldersfordelinger.

Jeg bemærkede for nogle år siden en kuriositet i forbindelse med [analyser af data for fødsler i Danmark](#), nemlig at der i en påfaldende kort tidsperiode fra omkring 1986- 87 til omkring 1991-1992 indtraf et markant skift i hvilke måneder der blev født flest børn i Danmark — nemlig fra et mangeårigt maksimum i marts måned (helt tilbage fra år 1900) til nu et maksimum i juli måned.

Notatet er en uddybning af denne mærkværdige observation.

Data & metoder

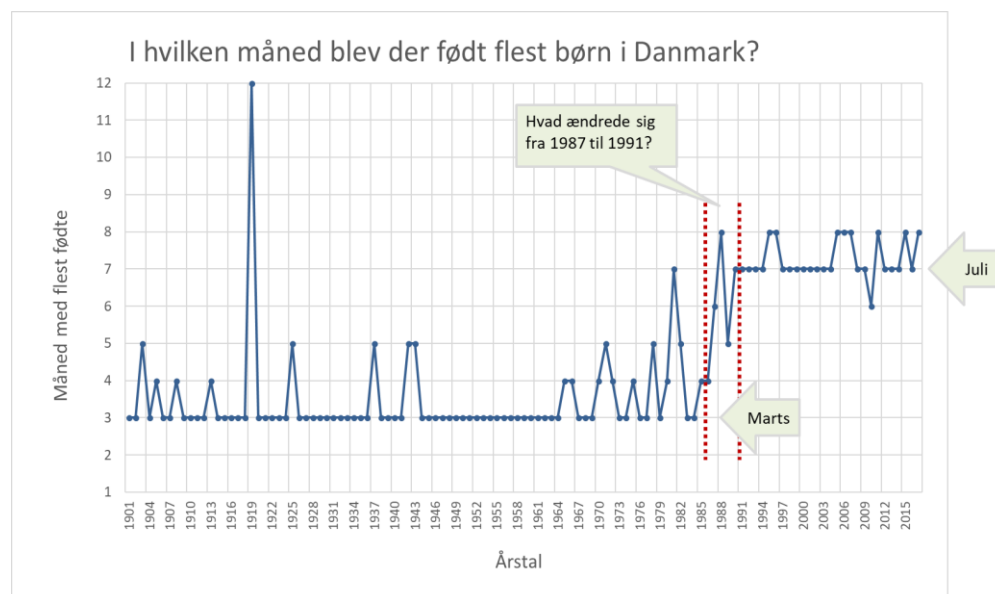
- Alle data stammer fra Danmarks Statistik — fra [gruppen af tabeller under 'Befolkning og valg' i statistikbanken.dk](#).
- Data er samlet og analyseret med brug af [Microsoft Excel i Office 365 versionen](#), som også er anvendt til udarbejdelsen af figurene. Jeg bruger flittigt pivottabeller til at aggregere og analysere data.

En gåde...!

Hvad skete der fra 1986 til 1992?

Figur 1 viser, at der i perioden helt tilbage fra 1901 og frem til 1986 blev født relativt flest børn i forårs månederne, og helt overvejende i marts måned (fraset december i 1919 og juli i 1981, og med nogle jævnlige afstikkere til april og maj måned), men at der fra 1987 til 1990 indtraf et markant skift, så der herefter blev født relativt flest børn i sommermånederne — og især i juli.

Figur 1. De meste populære måneder at føde børn: Data fra 1901 til 2017

Der er flere ting af hæfte sig ved om dette skift (ryk), nemlig —

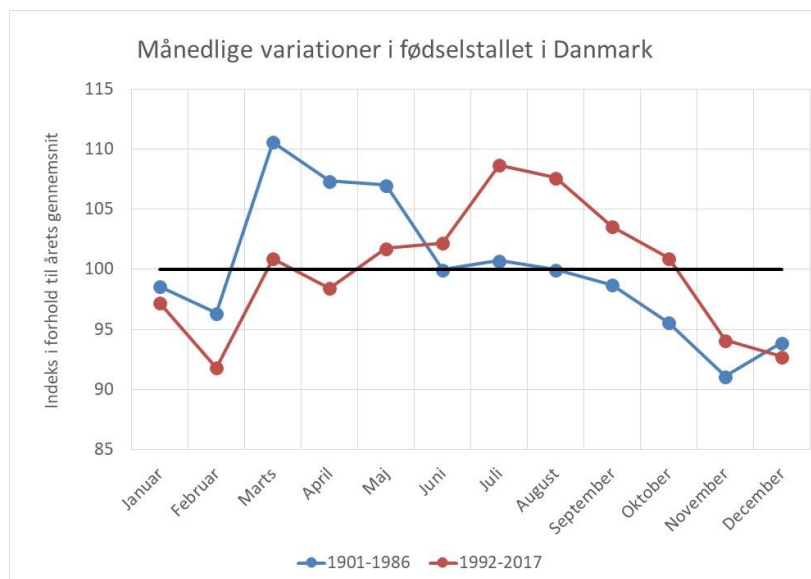
- For det første: Det skete meget hurtigt, dvs. kun i løbet af 4-6 år.
- For det andet: Der er tale om et ryk på hele 4 måneder, dvs. at den mest energiske »børneproduktionsaktivitet« i løbet af kun 4-6 år flyttede sig fra primært at finde sted den tidlige sommer (juni måned) til det sene efterår eller den tidlige vinter (oktober måned)ⁱ.
- For det tredje: Der er tale om *en stor flytning*, dvs. et skift af et maksimum (en stor tyngde) af fødsler, svarende til omkring +10% af alle fødsler — se Figur 2 nedenfor.
- For det fjerde, som det også fremgår i Figur 2 nedenfor (og måske bedst illustreret i det lille cirkulære diagram), har de månedlige minima for antallene af fødsler stort set være uændrede siden 1901, dvs. at

ⁱ Regn selv 9 måneder bagud

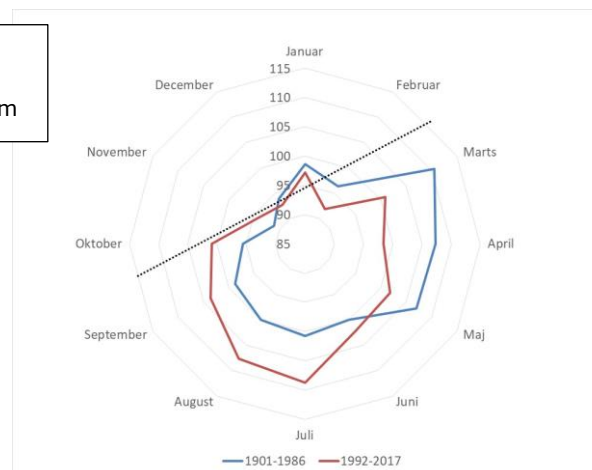

vintermånederne fra november til februar *altid* har været relativt upopulære perioder for barsling.

Figur 2. Hvor store er de relative forskelle fra måned til måned?

Samme data som ovenfor, men vist i et cirkulært diagram

Hvad kan dette skift (ryk) skyldes?

Det har jeg undret mig over i flere år, men der er nogle omstændigheder, forhold og faktorer som kunne udelukkes som årsager og/eller 'væsentlig bidragende' —

Ændringer i de absolutte antal fødsler?

Danmarks befolkning er vokset forholdsvis jævnt fra cirka 2.450.000 personer i 1900 til cirka 5.700.000 i 2018.

Antallene af fødte børn har ikke fuldt den samme udvikling, bl.a. fordi den såkaldte fertilitetskvotient er faldet, dvs. at vi i nyere tid ikke reproducerer os nær så flittigt som man gjorde i gamle dage.

- Dog med store spring: Figur 3 viser de årlige antal af levendefødte børn i Danmark i perioden fra 1901 til 2017. Medianen er omkring 70.000 børn om året.

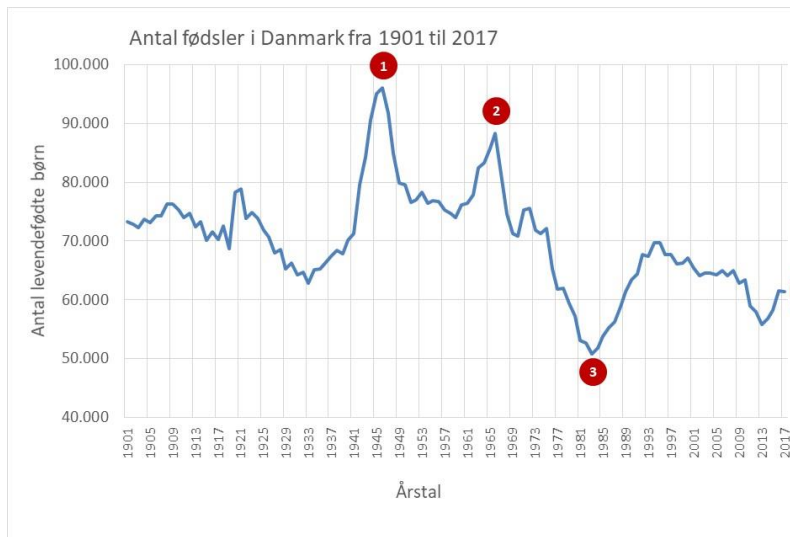

Kan skiftet fra 1987 til 1991 have noget med *det* at gøre?

Næppe! Jeg har sammenlignet fordelingerne af de månedlige antal af fødsler i årene omkring de to 'Bølgetoppe' [#1 og #2] og omkring 'Bølgedalen' [#3], og der er ingen som helst systematiske forskelle fra mønsteret i perioden fra 1901 til 1986 — marts dominererⁱ.

- Et lille P.S.: Den store 'Bølgetop' [#1] er den jeg kalder en 'demografisk tsunami' i et andet nyligt publiceret notat: De kæmpestore fødselsårgange fra 1942 til 1950, som nu er mellem 68 og 76 år gamle, og p.t. er ved at skylle ind over sundhedsvæsenet, med de alvorlige kapacitetsproblemer dét vil medføre.
- Og et andet lille P.S.: Som markeret med et »?« i Figur 3 ser det ud til at antallet af fødsler i 2017 '...er knækket af...' i forhold til de forventninger for fremtiden (fremskrivelser), som Danmarks Statistik leverede ultimo 2016, dvs. at min prognose for et lavere fødselstal i 2025 end deres (68.600 versus 72.500) kan vise sig at blive sandtⁱⁱ.

Figur 3. De absolutte antal fødsler i Danmark fra 1901 til 2017

Andre usandsynlige forklaringerne

P-piller (og dermed bedre, mere struktureret familieplanlægning), den danske abortlovgivning, kunstig befrugtning, indvandring af folk med andre traditioner m.m.?

- Det passer ikke med tidsrammen [se mit tidligere notat]

Men hvad så med...?

Der kan (eller må) være andre forklaringer, som enten har noget at gøre med ændringer i sammensætningen af populationen af folk i den reproduktive alder og/eller med deres motivationer for at være mere reproduktive på andre (senere) tidspunkter af året end man var tidligere.

Ældre forældre?

Jeg kan ikke umiddelbart få fingre i de relevante data fra før, under og efter overgangsperioden fra 1987 til 1991, men tænker fx på om der

ⁱ Data ikke vist, men de findes!

ⁱⁱ Men det er rent og skært held hér: Jeg havde bestemt *ikke* forventet at fødselstallet for 2017 ville falde i forhold til de tidligere år.

kunne være effekter af en stigende alder af aktive folk i den reproduktive alder?

Ændringer i lovgivninger om barsel, børnepenge, ferie etc.?

Bingo...!

- Barselsorloven blev udvidet til 24 uger i 1984ⁱ, samtidigt med at faderen fik ret til 2 ugers barselsorlov umiddelbart efter fødslen og mulighed for »...at spise af uge 15-24...« i stedet for moderen.
  - [Se en fin redegørelse hér](#)
- Jeg *tror* [...] at denne lovændring medførte, at man rundt omkring i de børneproduktive danske hjem fandt kalenderne frem og begyndte at regne lidt på fiduserne ved at barsle i juli/august — fx at moderen kunne få sin sommerferie til at hænge sammen med juleferien, at faderen kunne forlænge sin sommerferie med et par uger, og at man kunne deles om retten til at forlænge juleferien et stykke ind i januar.

Men hvad så siden?

- Barselsorlovsretten blev udvidet til 52 uger i 2002, så man skulle tro, at folks valg af højsommermånederne som den periode de helst vil barsle på ville ændre sig igen, og at fødsler måske endda ville blive mere jævnt fordelt over forårs- og sommerhalvåret end vi tidligere har set?
  - Det er jo fx ikke altid ret behageligt at være højgravid i juli og august, når det er varmtⁱⁱ.
- Men det er altså ikke sket, endnu...

ⁱ Tusind tak til Lillian Bondo & Rikke Damkjær Maimburg fra [Jordmoderforeningen](#) for tippet på Twitter!

ⁱⁱ Og slet ikke når det er *meget* varmt, som det har været hér i 2018.